

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ازدواج در اسلام

اهداف رفتاری

پس از اتمام این مبحث از فراگیران محترم انتظار می رود:

- ▶ اهمیت ازدواج از نظر اسلام را شرح دهند. ◀
- ▶ بهداشت خانواده را شرح دهند. ◀
- ▶ خانواده را تعریف نمایند. ◀
- ▶ خانواده از نظر اسلام را شرح دهند. ◀
- ▶ خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم باز را شرح دهند. ◀
- ▶ اهداف و وظایف خانواده را شرح دهند. ◀
- ▶ انواع خانواده را شرح دهند. ◀

تعریف ازدواج

❖ ازدواج عملی است که پیوند بین دو جنس مخالف را بر پایه روابط پایای جنسی موجب می شود.

❖ ازدواج فرایندی است که حاصل از کنش متقابل بین دو فرد (یک مرد و یک زن) که برخی شرایط قانونی را تحقق بخشیده اند و عمل ان مورد پذیرش قانون قرار گرفته است.

ازدواج در اسلام

❖ ازدواج عامل پیدایش خانواده است و یک سنت دیرینه اجتماعی.

❖ ازدواج یک خواسته طبیعی است که همه جوامع بشری و ادیان آسمانی بر آن صحه نهاده اند.

❖ از دیدگاه اسلام، ازدواج امری واجب می باشد که اگر با قصد قربت انجام گیرد، عبادت نیز محسوب می شود.

❖ قرآن کریم، پیامبر گرامی اسلام و ائمه اطهار درباره ازدواج تاکید و سفارش فراوان کرده اند.

فواید ازدواج در اسلام

❖ کسب استقلال

❖ انس و آرامش:

خداوند امر ازدواج را به عنوان یکی از آیات بزرگ خویش معرفی نموده: از نشانه های خداوند است که آفرید برای شما از جنس خودتان زوج هایی که بوسیله آنها آرام گیرید.

❖ حفظ عفت و مصونیت از گناه

فواید ازدواج در اسلام

❖ تولید و تکثیر نسل:

از دیدگاه اسلام وجود فرزند صالح و نیکو برای پدر و مادر یک عمل صالح محسوب می شود که در سعادت دنیا و آخرت آنها موثر خواهد بود.

رسول خدا(ص) فرمودند: تزویج کنید تا صاحب فرزند شوید و بر تعداد شما افزوده شود زیرا من در قیامت به امتهای دیگر به وسیله کثرت شما مباحثات می کنم.

فواید ازدواج در اسلام

❖ تعاون در اطاعت و نیل به ثواب:

ازدواج به قصد قربت عبادت محسوب می شود.

یک انسان مومن، در صورتیکه **همسر مومن** و موافقی داشته باشد می تواند

در راه انجام وظیفه از رهنمودهای او بهره مند گردد.

فواید ازدواج در اسلام

❖ سلامت و امنیت اجتماعی

❖ سلامت جنسی

عوامل مهم در گزینش همسر

❖ عوامل اجتماعی

❖ تحصیلات

❖ آداب و رسوم

❖ سنتها، ملیت و زبان

❖ عوامل اخلاقی و روانی

❖ هوش و استعداد و شغل

سن

دین و مذهب

لباس پوشیدن و آراستن

اعتقادات و باورها

عوامل اقتصادی و سیاسی

عوامل جسمانی و ژنتیک

عوامل مهم در گزینش همسر

❖ اصالت خانوادگی بیش از مشخصات فردی در تصمیم به ازدواج موثر است

❖ اختلاف زمینه مذهبی تمام جنبه های زندگی خانوادگی را تحت تاثیر قرار

می دهد

❖ اگر تحصیلات زن و شوهر در یک حوزه باشد تفاهم بیشتر است

❖ توافق اخلاقی در صدر انتخاب همسر قرار دارد

نقش پرستار در مشاوره ژنتیک

❖ ۴۰-۵۰ درصد مرگ و میر اطفال در نتیجه عوامل ارثی و ناهنجاریهای مادرزادی است.

❖ پیشگیری از پیدایش بیماریهای ارثی در پزشکی اهمیت خاصی دارد

❖ مشاوره ژنتیکی قبل از ازدواج بهترین وسیله جهت جلوگیری از تولد فرزند ناقص است.

نقش پرستار در مشاوره ژنتیک

- ❖ ایمن سازی بر علیه بیماریهای مادرزادی
- ❖ آموزش درباره عوامل زیان آور در حاملگی
- ❖ پیشگیری از حاملگی
- ❖ پیگیری مشاوره ژنتیک
- ❖ پیگیری کودکان بیمار متولد شده و درمان فوری آنها
- ❖ حمایت خانواده جهت پذیرش و نگهداری از کودک ناهنجار

اهمیت بهداشت خانواده

۱- خانواده به عنوان **یک واحد**، هدف اصلی خدمات است.

۲- **بهداشت خانواده و بهداشت فرد** به شدت بر روی هم تاثیر دارند.

۳- **بهداشت خانواده بر بهداشت جامعه** تاثیر می گذارد.

خانواده

هر چند تمامی جامعه شناسان بر **اهمیت خانواده در حیات اجتماعی** تاکید دارند لیک این مفهوم هنوز هم یکی از پر ابهام ترین مفاهیم این علم است.

خانواده

ایجاد تغییرات در خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی

تغییرات در ساختار، عضویت و اهداف خانواده

ایجاد اشکال متفاوتی از خانواده

تعریف خانواده با توجه به رشته علمی نویسندگان

خانواده

خانواده یک نماد اجتماعی شمرده شده
است و انعکاسی از کل جامعه است.

خانواده(فریدمن)

یک خانواده از دو نفر یا تعداد بیشتری از افراد تشکیل شده که
از نظر **عاطفی** به هم وابسته هستند در یک مکان بسته
جغرافیایی زندگی کرده و **هدف مشترکی** دارند.

خانواده (لوگان)

خانواده عبارت است از یک گروه شامل **زن و شوهر** و یا صدها نفر که با هم زندگی می کنند و نسبت به یکدیگر **تعهد** دارند. اغلب آنها از طریق **ازدواج** یا از راه **خونی** با یکدیگر ارتباط دارند و فعالیت آنها فراهم آوردن آرامش برای اعضای خانواده است.

خانواده یک واحد اقتصادی است.

خانواده(اسلام)

خانواده را گروهی متشکل از افراد دارای کیفیت مدنی، حقوقی و معنوی

معرفی می کند که هسته اولیه آن را ازدواج مشروع زن و مرد

تشکیل می دهد و نکاح عقدی است که بر اساس آن رابطه زوجیت

بین زن و مرد برقرار شده و پس از آن طرفین دارای حقوق و وظایف

جدید می شوند.

وظایف خانواده از نظر اسلام

۱- ارضا نیازها به صورت **مشروع** و بر اساس ضوابط مورد نیاز

۲- **تولید نسل** و مراقبت و محافظت آن از خطرات گوناگون

۳- صمیمیت و نزدیکی شدید با اعضا و همرنگی و **همدلی و تعاون**

۴- تکمیل تکامل و ایجاد زمینه امن و اسایش در یکدیگر بگونه ای که امکان

عبادت خدا و موجبات رشد از هر حیث فراهم گردد

خصوصیات کلی خانواده علی رغم تعاریف مختلف

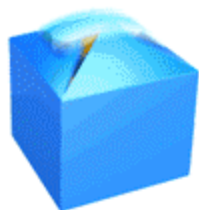
- ۱- هر خانواده یک سیستم اجتماعی کوچک است.
- ۲- هر خانواده، قوانین و ارزشهای فرهنگی خاص خود را دارا می باشد.
- ۳- هر خانواده ساختار مربوط به خود را دارد.
- ۴- هر خانواده، اعمال اساسی معینی را انجام می دهد.
- ۵- هر خانواده در سرتاسر مراحل مختلف چرخه زندگی حرکت می کند.

خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم

تئوری سیستمها:

افراد و محیط آنها را به عنوان اجزای وابسته به هم و یک کل در نظر می گیرد که این اجزا در حدود مشخصی با هم ارتباط دارند.

خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم

سلسله مراتب یک سیستم به صورت زیر سیستم و فرا سیستم مطرح می گردد.

مثال: خانواده هسته ای در مقابل خانواده گسترده، زیر سیستم محسوب

می شود و خانواده گسترده در مقابل هسته ای فراسیستم محسوب می گردد.

خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم

سیستم پویا: قابلیت تغییر و انعطاف و انطباق جهت تداوم و بقای سیستم

سیستم ایستا: نسبت به تغییر مقاوم است و کمترین مقدار تغییر را برای بقای

خود لازم می داند

خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم باز

۱- ارتباط و وابستگی در بین اعضای خانواده

۲- مرزهای خانواده

۳- تبادل انرژی

۴- رفتارهای تطابقی

۵- رفتارهای مبتنی بر هدف

خصوصیات خانواده به عنوان یک سیستم

پرستاران بهداشت جامعه بایستی خانواده را به عنوان یک کل در نظر گرفته

اما

برای پرستاران ، **اعضای خانواده** همانقدر اهمیت دارند که خانواده به عنوان

یک کل مورد توجه می باشد

ارتباط و وابستگی بین اعضای خانواده

ارتباط و وابستگی شامل یک سری ارتباطات داخلی است.

عملکرد موثر خانواده را تحت تاثیر قرار می دهد.

ارتباط و وابستگی بین اعضای خانواده

یک الگوی ارتباطی بسیار پیچیده در میان اعضای خانواده وجود دارد.

❖ در خانواده مشخص می شود که چگونه اختلاف و مشکلات را حل کنند.

❖ یک سیستم حمایتی برای اعضای خود باشند.

❖ با بحرانها چگونه سازگاری حاصل کنند.

مرزهای خانواده

خانواده به عنوان یک سیستم دارای مرز است.

عامل پیدایش مرز ؟

ارتباط و نزدیکی اعضای خانواده

مرزهای خانواده

در واقع تبادل انرژی در بین اعضای خانواده قوی تر است تا بین
اعضای خانواده و محیط خارج.

در عین حال خانواده یک سیستم بسته نیست و بصورت **نیمه باز** است یعنی
دارای نفوذ پذیری است و این حالت به خانواده اجازه می دهد که با جامعه
اطرافش **بطور انتخابی ارتباط برقرار کند.**

تبادل انرژی

بنابر این این حالت منجر به **تبادل انرژی** می شود.

تبادل انرژی: تبادل تولیدات و انرژی

خانواده چیزهایی را از محیط کسب می کند و چیزهایی را به محیط
پس می دهد

تبادل انرژی

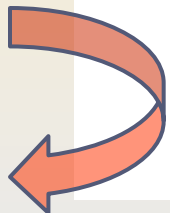
پیشرفت موفقیت آمیز خانواده در طی مراحل مختلف رشد و تکامل خانواده بستگی به این دارد که خانواده چگونه این **تبادل انرژی** را انجام می دهند.

برای مثال یک خانواده نیاز به غذا ، حمایت عاطفی، انجام وظیفه خاص با توجه به مراحل تکاملی دارد.

تبادل انرژی

همچنین نیاز به سیستم ها و منابع اجتماعی مانند مراقبتهای بهداشتی، آموزشی، اشتغال و سایر انواع وارده های دیگر دارد.

زمانی که خانواده نتواند درآمد کافی داشته باشد یا حمایت عاطفی و منابع اجتماعی مناسبی نداشته باشد، چنین خانواده ای **تبادل انرژی مناسب را در رابطه با محیط اطراف خود تجربه نخواهد کرد.**

تبادل انرژی

تبادل ناکافی انرژی منجر به

نارسایی و فقر بهداشتی

در خانواده می گردد.

رفتارهای تطابقی

خانواده همیشه در یک حالت ثابت و پایداری نیست.

یعنی در رابطه با نیروهای خارجی و داخلی می تواند از حالت تعادل خارج شود.

برای مثال با **اضافه شدن فردی به اعضای خانواده** با جدا شدن یا **مرگ** ترکیب داخلی خانواده به هم می خورد.

عوامل موثر در رفتارهای تطابقی

- نقش ها و ارتباطات اعضای خانواده با توجه به مرحله سنی و تکاملی

- نیروهای خارجی مانند مدرسه، محیط کار، همسایه ها و دولت و...

عوامل موثر در رفتارهای تطابقی

در سازگاری با چنین تغییراتی جهت بدست آوردن تعادل چه باید کرد

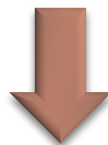
مکن است نیاز به تغییر در رفتار، اهداف و حتی ارزشهای خانواده وجود داشته باشد.

رفتارهای تطابقی

اگر فشارهای وارده خارج از توان و ظرفیت خانواده باشد

ممکن است خانواده از هم بپاشد

در چنین موقعیتهایی خانواده ممکن است نیاز به اقدامات حرفه ای از خانواده داشته باشد تا تعادل خود را دوباره بدست آورد

رفتارهای مبتنی بر هدف

خانواده به عنوان یک سیستم اجتماعی دارای هدف می باشد.

خانواده برای یک هدف خاصی موجودیت یافته است یعنی برای برقراری و حفظ موقعیتی که بتواند در آن باعث تکامل و رشد اعضای خانواده شود.

رفتارهای مبتنی بر هدف

برای رسیدن به این هدف خانواده باید عملکردهایی مانند:

دوست داشتن، امنیت، هویت و احساس تعلق و آمادگی برای اجرای نقش در

جامعه و حفظ و کنترل این نقش ها

که هر یک از اعضا وظایف خاصی دارند.

اهداف و وظایف خانواده

۱- حفاظت فیزیکی اعضای خانواده

۲- اجتماعی کردن افراد خانواده برای ایفای نقش هایی که در خانواده و سایر گروهها به عهده دارند

۳- حفظ انگیزش اعضای خانواده برای ایفای نقش های خانوادگی و سایر نقشها

اهداف و وظایف خانواده

۴- حفظ قراردادهای اجتماعی در خانواده در بین اعضای خانواده و محیط خارج

۵- ازدیاد اعضای خانواده از طریق تولید مثل یا فرزند خواندگی و مستقل نمودن آنها وقتی به سن بلوغ می رسند.

انواع خانواده

خانواده هسته ای (nuclear family)

متشکل از زن و شوهر و فرزندان که با یکدیگر در یک منزل زندگی می کنند
که به این خانواده ، **خانواده کوچک زیستی** یا **خانواده مستقل** هم
می گویند.

همچنین از آنجاییکه این خانواده از همبستگی سببی (ازدواج) ایجاد می شود ،
آن را **خانواده زناشویی** نیز می نامند.

در این خانواده تاکید روی **روابط زن و شوهر** است.

فرزندان خانواده مستقل ، پس از دوره برنایی آن را ترک می گویند و بوسیله
زناشویی برای خود خانواده جدیدی را تشکیل می دهند.

انواع خانواده هسته ای

الف- خط مشی شغلی واحد:

تنها شوهر کار می کند

ب- خط مشی شغلی دو نفره:

۱- زن بطور پیوسته کار می کند

۲- زن بطور متناوب کار می کند

خصوصیات خانواده هسته ای

۱- عمر کوتاه و ناپایدار

۲- رابطه زن و شوهری بر اساس تساوی و همفکری و توافق است

۳- حقوق فرزندان نسبت به خانواده های قدیم افزایش یافته و مورد حمایت و

احترام بیشتر والدین است

۴- این قبیل خانواده ها شخصیت پرور هستند

خانواده جفت هسته ای

زن و شوهر به تنهایی و بدون فرزند در خانه زندگی می کنند:

الف- خط مشی شغلی واحد

ب- خط مشی شغلی دو نفره

خانواده تک والدینی (single parent family)

خانواده تک والدی، خانواده‌ای است که یک سرپرست دارد و

به علت طلاق، مرگ، ترک موقت و یا جدایی یکی از

والدین بوجود می‌آید.

نوع شایع این خانواده‌ها، **سرپرستی مادر از کودک** است.

خانواده تک والدی

الف- کار می کند

ب- کار نمی کند

خانواده تک والدی

این خانواده ها در معرض **استرس فراوان** قرار دارند و مشکلات

بهداشتی در آنها بسیار پیچیده و مبهم است.

بطوریکه اگر مادر یا پدری که تنها با فرزند خود زندگی می کنند

بیمار شوند کسی نیست که از آنها مراقبت کند.

خانواده تک والدی

درآمد خانواده معمولاً کم ، بهداشت پایین و فقر تغذیه
دیده می شود.

خانواده تک نفری (single adult family)

خانواده ای که یک فرد بالغ در آن به تنهایی زندگی می کند.

اگر چه وقتی شخص تنها زندگی می کند خانواده محسوب نمی شود اما

بعضی از محققین این تقسیم بندی را نیز جزء طبقه بندی خانواده

محسوب می کنند.

خانواده تک نفری

در جوامع امروزی بسیاری از افراد، تنها زندگی می کنند:

- دانشجویان

- افراد مطلقه

- افراد همسر فوت شده

- سالمندی که فرزندان وی را ترک کرده اند

خانواده گسترده (extended family)

خانواده گسترده

در خانواده سه نسلی یا گسترده، سه نسل یعنی پدر
بزرگ، مادر بزرگ، فرزندان و نوادگان‌شان در کنار
یکدیگر دیده می‌شوند.

خانواده گسترده

این خانواده ها **تحرک جغرافیایی** ندارند و
زمانیکه در محلی تعادل بین عرضه و تقاضای
نیروی انسانی از بین می رود جامعه به نوعی
بیکاری غیر واقعی مبتلا می شود.

خانواده گسترده

خانواده گسترده ، اساسا بر **بستگی های نسبی** استوار است و به همین سبب به این خانواده ها، خانواده ی خونی یا همخون می گویند.

خانواده گسترده

پدر و مادر در این خانواده‌ها قدرت برابر ندارند و از

اینرو گاهی به خانواده پدر و گاهی به خانواده مادر،

بستگی می‌یابند و به عبارت دیگر خویشاوندی یک

سویی است.

خانواده گسترده

خانواده گسترده بر حسب اینکه به پدر یا مادر
بستگی داشته باشند به دو صورت در می آیند:

خانواده گسترده

الف-خانواده مادری

-خانواده مادر تبار

-خانواده مادر بومی

-خانواده مادر نامی

خانواده گسترده

الف-خانواده پدری

-خانواده پدر تبار

-خانواده پدر بومی

-خانواده پدر نامی

خانواده مادر تباری

خانواده گسترده ای مرکب از مادر، دختران، پسران و فرزندان دختر است. تبار خانواده از طرف مادر است.

پدر در امور خانواده دخالتی ندارد

و برادر مادر ، رئیس خانواده بشمار می رود.

خانواده مادر تباری

در خانواده مادر تباری ، معمولاً **نام فرزندان** از مادر گرفته می شود که به آن **مادر نامی** می گویند.

اگر خانواده در **موطن مادر** مستقر شود به آن **مادر بومی** می گویند.

خانواده مادر سالاری

خانواده اگر از نوع خانواده

مادر تباری و مادر بومی و مادر نامی باشد به چنین

خانواده ای خانواده **مادر سالاری** می گویند.

خانواده پدر تبار

خانواده گسترده ای است که در آن **مادر اهمیتی ندارد** و از پدر و پسران و دختران و فرزندان پسر مرکب است.

در خانواده پدر تباری، **نام فرزندان** از نام **پدر** گرفته می شود و به آن **پدر نامی** گویند.

اگر خانواده در **موطن پدر** مستقر شود به آن **پدر بومی** گویند.

خانواده پدر سالاری

خانواده اگر از نوع

پدر تباری، پدر بومی و پدر نامی باشد به آن

خانواده پدر سالاری گفته می شود.

زوجین میانسال یا مسن

در این خانواده، شوهر در نقش فراهم کننده و زن نیز در نقش خانه داری، انجام وظیفه می کنند.

در چنین خانواده ای فرزندان به سوی ایفای یک خط

مشی شغلی در زندگی و یا ازدواج و تشکیل زندگی

مشترک روانه شده اند.

خانواده خویشاوندی

متشکل است از خانواده های هسته ای یا اعضای ازدواج نکرده
که از نظر جغرافیایی در جوار هم زندگی می کنند .

خانواده با خط مشی شغلی دوم

وقتی فرزندان در مدرسه هستند یا خانه والدی را ترک می کنند، زن به نیروی کاری خارج از خانه ملحق می شود.

این مسئله به علت بالا رفتن سطح آموزش و امکانات شغلی برای زنان و بالا رفتن استانداردهای زندگی و نیازهای اقتصادی می باشد.

خانواده با خط مشی شغلی دوم

این خانواده ها ممکن است زن و شوهر جوانی باشند که تازه ازدواج کرده و هنوز بچه دار نشده اند و تصمیم دارند به کار و تحصیل بپردازند.

یا ممکن است خانواده هایی باشند که بچه هایشان را بزرگ کرده و سالهای قبل از بازنشستگی را بکار پرداخته اند.

خانواده با خط مشی شغلی دوم

حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد زنان کارمند دارای فرزندان کوچک در
سنین قبل از مدرسه هستند.

وقتی که پدر و مادر هر دو به کار خارج از منزل اشتغال دارند ،
نقش والدین بر حسب نیازهای خانواده تغییر می کند.

خانواده با خط مشی شغلی دوم

فرزندان اینگونه خانواده ها معمولا در مهد کودک ها یا مراکز نگهداری کودک توسط گروهی با زبان و عقاید مختلف، تربیت و پرورش می یابند.

گاهی نیز غالب کودکان سن مدرسه ای ناچار هستند که ساعاتی را پس از ترک مدرسه در منزل تنها باشند که این مسئله اضطراب و تنش زیادی برای والدین به همراه دارد.

نکته

با توجه به ابعاد مختلف خانواده، اهمیت و شرایط خاص آن در جوامع مختلف می توان برای آن طبقه بندی های دیگری را نیز در نظر گرفت:

۱- خانواده گروهی

گروهی از افراد هستند که با یکدیگر زندگی می کنند مثل خانواده
گسترده رابطه آنها الزاما خویشاوندی نیست و بر مبنای
ارزشهای اجتماعی و علائق و انگیزه های خاصی است.

۱- خانواده گروهی

نقش افراد در اینگونه خانواده ها، متفاوت از خانواده سنتی ،
هسته ای یا گسترده است.

افراد با چنین منطق هایی ممکن است مشکل تطابقی با
برنامه های مراقبت بهداشتی داشته باشند

۱- خانواده گروهی

از طرف دیگر اشخاصی که معیار و ارزش های کهنه اجدادی را رد می کنند ممکن است عضو بسیار سازنده ای برای جامعه بوده و علاقه زیادی به قبول مراقبت از خود نشان دهند و بهترین بازده را درمان داشته باشند.

۲- خانواده با پیوندهای موقتی

این خانواده شامل زوج هایی می شود که
با یکدیگر زندگی می کنند بدون
اینکه باهم ازدواج کنند بچه دار هم
می شوند.

۲- خانواده با پیوندهای موقتی

چنین افرادی می توانند مثل خانواده های هسته ای از یکدیگر مراقبت کنند اگرچه ممکن است روابط آنها موقتی باشد ممکن است هدف از انتخاب این نوع زندگی، فرار از تنهایی باشد یا طرفین یک رابطه قبل از ازدواج را امتحان کنند.

۲- خانواده با پیوندهای موقتی

اغلب نیاز مادری سبب تشکیل چنین خانواده
هایی می شود.

افراد اینگونه خانواده ها در ارزش های زندگی
و مسئولیت اداره خانواده شریک و سهیم
هستند .

۲- خانواده با پیوندهای موقتی

برای مثال یک زن تنها به علت نیاز مالی و تنهایی تصمیم می گیرد که با مردی که دارای کودک خردسالی است و احتیاج به شخصی دارد که در نظافت، پختن غذا و نگهداری بچه به او کمک کند زندگی نماید.

با همجنس زندگی کردن

اگر چه چنین پیوندهایی با ارزش های اجتماعی مردم سازگار نیست
ولی باید دانست که اینگونه افراد در زمان بحران به شدت از
یکدیگر حمایت می کنند.

خانواده رضاعی

این خانواده ها از یک پدر با یک یا چند کودک و یا یک مادر با یک یا چند کودک تشکیل می شود که با هم ازدواج می کنند و بچه ها توسط والدین دومی که از او متولد شده یا نشده اند ، اداره می شوند.

این خانواده ها را **خانواده ناتنی** نیز می گویند.

خانواده رضاعی

معمولا هر دو والدین از ازدواج قبلی خود شکست خورده اند.
اغلب بچه ها در این خانواده ها نمی توانند والدین ناتنی خود را
بپذیرند.

فرزندان هرگونه تغییری را در روش زندگی از طرف ناپدری یا
نامادری رد می کنند و نسبت به آن مقاومت نشان می دهند
که این مسئله در بعضی مواقع، منجر به گسسته شدن پیوند
خانوادگی می شود.

خانواده رضاعی

البته بدان معنی نیست که در این قبیل خانواده ها، امیدی به خوشبختی نیست بلکه چه بسا، تجربیات گذشته از ازدواج قبل در ثبات و استحکام خانواده جدید موثر باشد.

تعاملات در این خانواده پیچیده است.

خانواده با والدین نوجوان

این والدین که هنوز در مرحله یادگیری وظایف تکاملی دوران نوجوانی هستند از لحاظ جسمی، روانی و اقتصادی آماده پذیرش مسئولیت والدی نیستند.

خانواده مرکب

گروهی اجتماعی است شامل دو یا چند خانواده هسته ای که در یک خانه زندگی می نمایند، مانند یک خانواده چند زنی.

یک خانواده گسترده در شرایطی معین نیز می تواند بدین نام خوانده شود.

خانواده زن و شوهری

خانواده ای است که در آن تاکید بر روابط زن و شوهری است و بعضی آن را مترادف با خانواده هسته ای می دانند.

خانواده پیوسته

خانواده ای است که نمونه خالص آن در **هند** ملاحظه شده است،
لذا بدان **خانواده هندی** نیز اطلاق می شود.

این خانواده بر اساس چند اصل تکوین یافته که بدین قرارند:

خانواده پیوسته

الف-کوشش در راه عدم مجزا سازی دارایی های منزل، خصوصا
زمین کشاورزی

ب-کوشش در راه تقویت مرد سالاری

ج-کوشش در راه پیرانسازی

خانواده فرزند مرکزی

خانواده ای که در آن تعداد فرزندان اندک، هزینه های آن بالا و کار اقتصادی آنان در خانه ، نادر است.

فرزندان در این نوع خانواده، ارزشی محوری می یابند.

خانواده ستاکی

این مفهوم توسط لوپله مطرح گردید.

همانطوریکه از نامش بر می آید دوری اعضای خانواده با ترک خانواده از جانب آنان مترادف نیست.

جوانان به شهرها یا مناطق دوردست می روند اما همواره در لحظات حساس در خانه حاضرند.

خانواده ستاکی

دوری جغرافیایی به منزله قطع علائق آنها نیست.

هرم قدرت افقی و پیوند ها عاطفی است.

بررسی ها نشان می دهد **سیر حرکت تاریخی خانواده** از
خانواده پدر سر یا مادر سر با **هرم عمودی** قدرت به سوی
خانواده هایی دموکراتیک و با انعطاف در روابط والدین و
فرزندان ، صورت تحقق پذیرفته است.

از هر خاندانی که نرمی دور
شد، خیر از آنها دور گشت

امام صادق (ع)

